

YAZMA ÖZERKLİĞİ ALGISI ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

WRITING AUTONOMY PERCEPTION SCALE: VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Hacer DENİZ², Sezgin DEMİR³

Başvuru Tarihi: 07.04.2024 Yayına Kabul Tarihi: 28.01.2025 DOI: 10.21764/maeuefd.1466554

Özet: Yazma özerkliği, yazma sorumluluğuyla süreci yönetmeyi, uygun yöntem ve teknikleri belirlemeyi, strateji geliştirme ve düzenlemeyi içermektedir. Bu yönüyle yazma gelişimi ve alışkanlığını destekleyerek yazma eğitiminin temel amaçlarına ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Bu araştırmanın amacı 9-15 yaş aralığındaki öğrencilere yönelik geçerli ve güvenilir bir Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği geliştirmektir. Nicel yöntemde gerçekleştirilen bu çalışmada kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Türkiye’de ortaokul düzeyinde eğitim alan 9-15 yaş arasındaki öğrenciler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Ulaşılabilirlik temel alınmış ve Elazığ il merkezindeki resmî ortaokullarda öğrenim gören 9-15 yaş arasında olan öğrenciler alt evren olarak belirlenmiştir. Alt evren içerisinde yüzey geçerliği, AFA, DFA, test-tekrar test ve eş değer form uygulamaları için iki aşamalı küme örnekleme yöntemiyle beş ayrı örneklem oluşturulmuştur. Bu bağlamda birbiriyle kesişmeyen örneklem gruplarıyla toplamda 1140 öğrenciye ulaşılmıştır. Taslak maddelerin yüzey ve kapsam geçerlikleri sağlanmıştır. AFA sonucunda %30’un üzerinde açıklanan varyansla 5’li liker tipinde 10 maddeli tek bileşenden oluşan ölçek yapısı elde edilmiştir. DFA sonucunda RMSA’nın .038, Standardized RMR .039, AGFI .96, NNFI .97, GFI .97, CFI .98, NFI .94 olarak hesaplanmış ve model uyumu doğrulanmıştır. Cronbach’s alpha katsayısı .79, Spearman-Brown ve Guttman Split-half güvenilirlik katsayıları .80 değerinde oldukça güvenilir olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin kararlılık katsayısı .77 ve paralel formlar güvenilirliği .80 değerinde bulunmuştur.

Anahtar Sözcükler: *ölçek, özerk öğrenme, yazma becerisi, yazma eğitimi, yazma özerkliği*

Abstract: Writing autonomy includes managing the process with the responsibility of writing, determining appropriate methods and techniques, and developing and organizing strategies. With this aspect, it facilitates reaching the basic goals of writing education by supporting the development and habit of writing. The aim of this research is to develop a valid and reliable Writing Autonomy Perception Scale for students aged 9-15. In this research, a cross-sectional survey model, one of the quantitative methods, was used. The population of this research consists of students between the ages of 9-15 who receive secondary education in Turkey. Accessibility was taken as a basis and students between the ages of 9-15 studying at public secondary schools in the city center of Elazığ were determined as the sub-population. Five different samples were created from the sub-population for face validity, EFA, CFA, test-retest, and equivalent form applications with a two-stage cluster sampling method. In this context, a total of 1140 students were reached with non-intersecting sample groups. The surface and content validity of the draft items were provided. As a result of EFA, a scale structure consisting of 10 items and the components was obtained in 5-point liker type with a variance explained over 30%. RMSA as a result of DFA. 038, Standardized RMR. 039 was calculated as AGFI .96, NNFI .97, GFI .97, CFI .98, NFI .94 and model fit was verified. Cronbach's alpha coefficient was found to be .79, Spearman-Brown and Guttman Split-half reliability coefficients were found to be quite reliable at .80. The stability coefficient of the scale was found to be .77 and the parallel forms reliability was found to be .80.

Keywords: *scale, autonomous learning, writing skill, writing education, writing autonomy*

¹ Bu araştırma 07.07.2023 tarihinde savunulan “Yazma motivasyonu, özerkliği ve öz düzenleme yetkinliği ile yaratıcı düşünme eğilimine ilişkin yapısal eşitlik modeli” adlı doktora tezinden hareketle oluşturulmuştur. Ek olarak bu araştırma USEAS’da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Dr., Trabzon Üniversitesi, TÖMER, hacerdeniz@trabzon.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2604-1893

³ Doç. Dr., Fırat Üniversitesi, sezgin.demir@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0466-2218

Giriş

Fiziksel, zihinsel ve duyuşsal becerilerin birlikte kullanılmasına dayanan yazma; zihinde anlam oluşturma, oluşturulan anlamı doğal koda dönüştürme ve ikinci bir sembolleştirme işlemi sonucunda kodu somut bir hâlde sunma işlemlerinden oluşmaktadır. Metin oluşturma sürecinde ardışık gerçekleştirilen bu işlemler; fiziksel, duyuşsal ve bilişsel becerilerin aynı anda kullanılmasını gerektirdiğinden çok kısa bir sürede tamamlanan anlam, kodlama ve sembolleştirme süreçlerinin aynı anda gerçekleştirildiğini düşündürmektedir. Bu karmaşık ve zahmetli süreçlere karşın ayrıcalık ve başarı kazandıran yönüyle yazma, insan hayatında geliştirilmesi gereken bir beceri olarak yerini almıştır. Bu bilinçle kişinin yazma sorumluluğunu üstlenerek yazma becerisini geliştirme amacına yönelik hareket etmesi, yazma özerkliğini kazanması, geliştirilmesi ve kullanması gerekmektedir. Öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimini desteklemek ve yazma alışkanlığı kazanmalarını sağlamak, yazma eğitiminin temel hedeflerinden biridir (*Türkçe dersi öğretim programı, 2009*). Bu hedef doğrultusunda öğrencilere yazma özerkliğinin kazandırılması gerekmektedir.

Yazma özerkliği öğrencilerin yazma amacı belirlemelerini ve bu amaç doğrultusunda yazma sorumluluğunu alarak süreci yönetmeyi, uygun yöntem ve teknikleri belirlemeyi, strateji geliştirme ve düzenlemeyi içermektedir. Yazma özerkliği kazanımı ve gelişimi için öğrencilerin yazma becerilerine yönelik öz farkındalığa sahip olmaları, kendi sorumluluğunun bilincinde olarak yazma sürecini planlamaları, nasıl ilerleyebileceklerini bilmeleri gerekmektedir (Ersoy, 2021). Bu kapsamda yazma özerkliğinin, öğrenen özerkliği kavramı temelinde açıklanabileceği ifade edilebilir. Nitekim yazma özerkliği, öğrenenin yazma çalışmalarını özerk öğrenme bakış açısıyla yürütebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Süğümlü & Alver, 2021). Özerk öğrenme kavramı ise yetişkinlerde ikinci dil öğrenimi kapsamında ortaya çıkmış ve yaşam boyu öğrenme anlayışıyla yaygınlaşmış bir kavramdır (Holec, 1979). Böylece öğrenenlerin kendi öğrenme süreçlerini planlaması ve yönetmesi, öz öğrenme bilinci kazanmaları önemsenmiş ve eğitimin her dalında kullanılmaya başlanmıştır. Yaşam boyu etkili kullanılması gereken becerilerden biri olması nedeniyle ana dilde yazma becerilerinin başarılı bir şekilde geliştirilmesi için özerk öğrenme becerilerinden yararlanılmalıdır.

Kişinin dilsel, duyuşsal, bilişsel ve fiziksel becerilerinin bütüncül olarak kullanımını gerektiren yazma süreci, özerklik dikkate alınarak tasarlandığında başarı desteklenmektedir. Özellikle

öğrencinin yazma süreci, amacı, yöntemi, içeriği vb. konularda belirleyici olması, yazma sorumluluğunu üstlenmesi ve öz değerlendirme yapması motivasyonu desteklemekle birlikte öğrenmenin daha kalıcı olmasını sağlamaktadır (Tekşan & Süğümlü, 2019). Böylece her süreç sonunda geliştirilen beceriler ve edinilen bilgiler, bir sonraki yazma sürecinde kullanılarak iş akışı yeniden tasarlanmaktadır. Bu yönüyle bireyin kendi yazma sürecini planlaması, yürütmesi ve değerlendirmesine odaklanan süreç temelli yazma yaklaşımının içerdiği aşamalarla desteklenebileceği söylenebilir.

Şekil 1.

Yazma Özerkliği Gelişim ve Öğrenme Döngüsü

Yazma özerkliği temelinde sürecin her aşamasında öğrencinin kendi yazma sorumluluğunu üstlenmesi, yazma sürecini planlaması ve değerlendirmesinin yanında öğrenciden yazmaya

yönelik olumlu tutum ve algı geliştirmesi, kendini güdülemesi beklenmektedir (Altunkaya, 2020). Bu durum kişinin her adımın sonunda eksiklerini ve başarılarını görmesini sağlamakta, sürekli bir gelişim ve öğrenme döngüsü yaratmaktadır. Kişinin kendi psikolojik süreçlerini kontrol ederek öğrenme sorumluluğuyla hareket etmesi hem öğrenmeden haz almasını sağlamakta hem de gelişim ve öğrenme döngüsünü canlı tutmaktadır. Bu yönüyle yazma özerkliği duyuşsal olarak yazma sürecini kontrol edebilmeyi, neyi en iyi nasıl yapabileceği/öğrenebileceği konusunda bilişsel, üst bilişsel ve duyuşsal becerileri kullanabilmesini gerekmektedir (Yeung, 2019). Söz konusu becerilerin birbirini destekler şekilde kullanılmasını gerektiren yazma özerkliği, sürekli gelişime odaklanan bir döngüyle hem yazma becerilerini hem de yazma alışkanlığını desteklemektedir. Dolayısıyla gelişim döngüsü ve yazma alışkanlığı oluşturması bakımından yazma özerkliği, desteklendiğinde ve etkili şekilde kullanıldığında yazma eğitiminin temel amaçlarına ulaşmayı kolaylaştırmaktadır.

Öğrencilerin yazma özerkliklerinin doğru ölçülmesi, yazma becerisi ilgili araştırmaları desteklenmesi adına önemlidir. Tekşan ve Süğümlü (2018), ortaokul öğrencilerine yönelik Yazma Özerkliği Ölçeği geliştirmişlerdir. Ancak ileri düzey analizleri içeren araştırmaların gerçekleştirilebilmesi için çok faktörlü ölçeklerde ikinci düzey analizlerin gerçekleştirilmesi gerekmektedir (Meydan & Şeşen, 2015). Bu araştırmanın amacı 9-15 yaş arasındaki öğrencilere yönelik bir Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği geliştirmektir.

Yöntem

Nicel yöntemde gerçekleştirilen bu araştırmada kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Olguya müdahale etmeden sadece olgunun tespitine dayanan tarama çalışmaları, evreni temsil edebilecek nicelik ve nitelikte gruplar üzerinde çalışıldığında kesitsel araştırma olarak adlandırılmaktadır (Sönmez & Alacapınar, 2019). Bu araştırmada belirli bir zamanda geniş bir katılımcı grubundan veri toplayarak mevcut durumu betimlemek ve süreci hızlandırmak için kesitsel tarama modeli kullanılmıştır. Böylece, farklı gruplar üzerinde yazama özerkliği olgusunun tespitinde zaman ve maliyet açısından etkin bir yöntem kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Türkiye’de ortaokul düzeyinde eğitim alan 9-15 yaş arasındaki öğrenciler bu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Ulaşılabilirlik temel alınmış ve Elazığ il merkezindeki resmî ortaokullarda öğrenim gören 9-15 yaş arasındaki öğrenciler alt evren olarak belirlenmiştir. Alt evren içerisinde yüzey geçerliği, AFA (açımlayıcı faktör analizi), DFA (doğrulayıcı faktör analizi), test-tekrar test ve eş değer form uygulamaları için iki aşamalı küme örnekleme yöntemiyle beş ayrı örneklem oluşturulmuştur. İki aşamalı küme örnekleme, birinci aşamada belirlenen kümeler içerisinde yer alan daha küçük kümelerin ikinci aşamada seçilmesine dayanmaktadır (Bacanlı & Uçar, 2013).

Tablo 1

Birbiriyle Kesişmeyen Örneklemeler

Demografik özellikler	Yüzey		AFA		DFA		Test-Tekrar		Paralel Formlar		
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%	
Sınıf	5. sınıf	7	25.00	129	28.29	99	25.19	49	28.16	24	26.97
	6. sınıf	7	25.00	112	24.56	101	25.70	43	24.71	22	24.72
	7. sınıf	7	25.00	117	25.66	96	24.43	47	27.01	21	23.60
	8. sınıf	7	25.00	98	21.49	97	24.68	40	22.99	22	24.72
Cinsiyet	Kız Öğrenci	14	50.00	235	51.54	194	49.36	85	48.85	47	52.81
	Erkek Öğrenci	14	50.00	221	48.46	199	50.64	89	51.15	42	47.19
Toplam		28	100	456	100	393	100	174	100.00	89	100.00
Genel toplam						1140					

Yüzey geçerliği için taslak maddeler, Elazığ il merkezindeki resmî ortaokullar içerisinde seçkisiz yolla bir ortaokul belirlenmiştir. Bu okuldaki 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerine sunulmuştur. Sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre eşit sayıda katılımcıya ulaşılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda her sınıf düzeyinden 7’şer öğrenci olmak üzere 14 kız ve 14 erkek, yaşları 9-15 arasında olan toplam 28 öğrencinin görüşleri değerlendirilmiştir.

AFA için Elazığ il merkezinde bulunan ve yüzey geçerliğinde kullanılmayan üç ortaokul seçilmiştir. Her ortaokulda her sınıf düzeyinden ikişer şube belirlenmiştir. Böylece 9-15 yaş aralığındaki 235 kız ve 221 erkek öğrenci olmak üzere 456 ortaokul öğrencisine ulaşılmıştır. Madde sayısı temel alındığında 32 madde için 456 kişiye ulaşılmasının yeterli olduğu söylenebilir ($n/M=456/32=14.25$). Comrey ve Lee, faktör analizinde örneklem büyüklüğünü 100 için zayıf, 200 için uygun, 300 için iyi, 500 için çok iyi ve 1000 ve üzeri için mükemmel düzeyde değerlendirmişlerdir (Aksu vd., 2017, s. 26).

DFA ile ölçeğin model uyumunun test edilmesi için iki aşamalı küme örneklemeyle belirlenen üç ortaokuldaki her sınıf düzeyinden birer şubede uygulama gerçekleştirilmiştir. Yüzey geçerliği ve AFA'nın gerçekleştirilmediği okullar olmamasına dikkat edilmiştir. Örneklemin sınıf ve cinsiyet değişkenlerine göre dengeli dağılması öncelenmiş ve 9-15 yaş aralığında olan 393 ortaokul öğrencisine ulaşılmıştır. Madde sayısının 30 katından fazla örnekleme ulaşılmıştır.

Kararlılığının test edilebilmesi için diğer örneklemlerde kullanılmayan bir ortaokul seçilmiş ve bu okuldan 5, 6, 7 ve 8. Sınıf düzeyinden birer şube belirlenmiştir. 89'u erkek 85'i kız öğrenci olmak üzere 9-15 yaş aralığındaki 174 öğrenci üzerinde test-tekrar test işlemi gerçekleştirilmiştir. İlk uygulamada 3 katılımcı ikinci uygulamaya, ikinci uygulamada 9 katılımcı birinci uygulamaya katılmamıştır. Toplamda 12 form eşleştirilememiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilme Süreci

Alan yazından hareketle 32 taslak madde oluşturulmuştur. En iyi ölçen maddelerin tespit edilebilmesi adına bir özelliği farklı şekillerde ifade eden birden fazla madde oluşturulmuştur. Böylece o özelliği en iyi ölçen maddenin belirlenmesi hedeflenmiştir. Maddelerin yüzey geçerliği için 9-15 yaş aralığındaki 28 öğrenciden, kapsam geçerliği için 17 uzmandan görüş alınmıştır. Ölçeğin yapısının belirlenmesi için AFA ve modelin doğrulanması için DFA, iç tutarlık, güvenilirlik ve kararlılık için Cronbach's alpha, test-tekrar test, paralel formlar kullanılmıştır. Ölçme aracının her işlemde yeniden farklı örneklemler üzerinde test edilmesi öncelenmiştir. Böylece 9-15 yaş aralığındaki öğrencilere yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçeğin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Uygulama gerçekleştirilmeden önce Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Araştırmalar Etik Kurulu, Trabzon İli MEM ve Valiliğinden gerekli izinler alınmıştır. Taslak maddelerin yüzey geçerliği için 9-15 yaş aralığındaki öğrencilerin görüşleri Lawshe tekniğine göre, Kapsam geçerliği için alınan uzman görüşleri Dawis tekniğine göre değerlendirilmiştir. Yüzey geçerlik oranı (YGO) $\frac{N_0 - N/2}{N/2}$ formülünden hareketle YGO'ların ortalamalarından yüzey geçerlik indeksi (YGI) hesaplanmıştır (Yeşilyurt & Çapraz, 2018). Kapsam geçerlik oranı (KGO) $\frac{Na + Nb}{N}$ formülüyle hesaplanmış ve KGO'ların ortalamaları alınarak kapsam geçerlik indeksi (KGI) belirlenmiştir (Yurdugül, 2005). AFA ve DFA'dan önce gerçekleştirilen çoklu normallik sonucunda basıklık ve çarpıklık

değerlerinin istenilen şekilde ± 1 arasında; ortalama, ortanca ve tepe değerlerin arzu edilen şekilde birbirlerine yakın olması nedeniyle verilerin normal dağıldığı ve AFA'nın gerçekleştirilebileceği söylenebilir. KMO değerinin 50'nin altı olması kabul edilemez, .50-.59 arası zayıf, .60-.69 arası yeterli, .70-.79 arası iyi, .80-.89 arası çok iyi, .90-1.00 arasında olması mükemmeldir (Kaiser & Rice, 1974'ten akt. Sharma, 1996). Cronbach's alpha değeri 00-.40=güvenilir değil, .40-.60=düşük düzeyde güvenilir, .60-.80=oldukça güvenilir, .80-1.00=yüksek düzeyde güvenilir şeklinde değerlendirilir (Karagöz, 2017). Ölçme aracının yapısının belirlenmesi için AFA, yapı ile ilgili kuram ve hipotezlerin test edilmesi için DFA gerçekleştirilmiştir. AFA kapsamında KMO ve Bartlett Küresellik testi, determinant değeri, anti imaj korelasyon matrisi, bileşenler matrisi, ortak varyanslar, açıklanan toplam varyanslar ve yamaç birikinti grafiği değerlendirilirken DFA kapsamında hata varyansları, standartlaştırılmış yükler, t-değerleri ve regresyon , X^2/sd , RMSA, Standardized RMR, karşılaştırmalı uyum indeksinin (CFI), normlaştırılmış uyum indeksi (NFI), normlaştırılmamış uyum indeksi (NNFI), iyilik uyum indeksi (GFI) ve düzenlenmemiş iyilik uyum indeksinin (AGFI) değerlendirilmiştir. “yapı güvenirligi = $\frac{.(standartlaştırılmış yükler toplamı)^2}{.(standartlaştırılmış yükler toplamı)^2 + (gözlenen değişkenlerin ölçüm hataları toplamı)}$ ” ve “açıklanan varyans = $\frac{standartlaştırılmış yüklerin kareleri toplamı}{(standartlaştırılmış yüklerin kareleri toplamı) + (gözlenen değişkenlerin ölçüm hataları toplamı)}$ ” formülleriyle ölçeğin yapı güvenirligi ile açıklama oranı hesaplanmıştır (Çelik & Yılmaz, 2016, s. 152).

Bulgular

Bu başlık altında Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin geliştirme sürecinde gerçekleştirilen analizlere yer verilmiştir.

Yüzey Geçerliliği

Ölçeğin yüzey geçerliğinin sağlanabilmesi için 9-15 yaş aralığındaki 28 öğrenciden madde değerlendirme formu yardımıyla görüş alınmıştır. Formda her bir maddenin altına boşluk bırakılarak öğrencilerden maddelerle ilgili anlamadıkları kısımları yazmaları istenmiştir. Bunun yanında katılımcılardan anlamını bilmedikleri sözcüklerin altını çizmeleri ve her bir maddeyi “anladım”, “biraz anladım”, “hiç anlamadım” kategorilerine göre değerlendirmeleri rica edilmiştir.

Tablo 21

Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Özerkliği Algısı Ölçeği'nin Taslak Maddelerine Ait Yüzey Geçerlik Oranları ve İndeksi

Madde	Anladım	Biraz anlamadım	Anlamadım	YGO	Madde	Anladım	Biraz anlamadım	Anlamadım	YGO
M1	27	1	0	.93	M17	26	0	2	.86
M2	26	0	2	.86	M18	28	0	0	.64
M3	25	3	0	.79	M19	25	2	1	.71
M4	27	0	1	.93	M20	25	2	1	.79
M5	25	1	0	.79	M21	28	0	0	.71
M6	26	2	0	.86	M22	27	1	0	.93
M7	28	0	0	1.00	M23	26	1	1	.86
M8	25	1	2	.79	M24	27	1	0	.93
M9	26	1	1	.86	M25	28	2	0	.64
M10	25	1	2	.79	M26	25	3	0	.79
M11	27	1	0	.93	M27	24	4	0	.71
M12	27	0	1	.93	M28	25	2	1	.79
M13	27	1	0	.93	M29	28	0	0	1.00
M14	25	3	0	.79	M30	26	1	1	.86
M15	24	1	3	.71	M31	26	0	2	.86
M16	27	0	1	.93	M32	27	1	0	.93
Toplam öğrenci sayısı: 28				YGİ: .84	YGÖ: .357				

Yüzey geçerliği için alınan görüşler Lawshe tekniğine göre değerlendirilmiştir. Lawshe tekniğinde YGÖ 28 katılımcı için .357'dir (Ayre & Scally, 2014). Gerçekleştirilen analizler sonucunda tüm maddelerin YGO'ları .357'nin üzerindedir (YGO>YGÖ). Arzu edilen şekilde .357'nin üzerinde olan maddelerin YGİ .84'tür (YGİ>YGÖ). Dolayısıyla maddelerin hedef kitlenin düzeyine uygun olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda hiçbir madde ölçekten çıkarılmamış, yüzey geçerliğine ilişkin görüşler incelenmiştir. Gerçekleştirilen değerlendirmeler sonucunda M3 maddesinde cümle düzeyinde, M15, M23 ve M29. maddeleri üzerinde sözcük düzeyinde değişiklikler gerçekleştirilmiştir.

Tablo 3

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Taslak Maddeleri için Uzmanlara Ait Bilgiler

Demografik özellikler		n	%
Unvan	Prof. Dr.	2	11.76
	Doç. Dr.	9	52.94
	Dr. Öğr. Üyesi	3	17.64
	Dr. Arş. Gör.	2	11.76
	Dr. Öğr. Gör.	1	5.88
Cinsiyet	Kadın	6	35.29
	Erkek	11	64.71
Kurum	Adnan Menderes Üniversitesi	2	11.76
	Aksaray Üniversitesi	1	5.88
	Amasya Üniversitesi	1	5.88
	Düzce Üniversitesi	1	5.88
	Fırat Üniversitesi	2	11.76
	Hakkâri Üniversitesi	1	5.88
	Hitit Üniversitesi	1	5.88
	Kars Kafkas Üniversitesi	1	5.88
	Kilis 7 Aralık Üniversitesi	1	5.88
	Mersin Üniversitesi	2	11.76
	Nevşehir Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	5.88
	Pamukkale Üniversitesi	1	5.88
	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	5.88
	Tokat Gazi Osman Paşa Üniversitesi	1	5.88
Toplam		17	100.00

Yazma özerkliği algısına yönelik oluşturulan taslak maddelerinin uzmanlar tarafından “uygun, hafifçe gözden geçirilmeli, ciddi olarak gözden geçirilmeli, çıkarılmalı” ölçütlerine göre değerlendirilmesi istenmiştir. Bu doğrultuda “hafifçe gözden geçirilmeli” ya da “ciddi olarak gözden geçirilmeli” görüşünü belirten uzmanlardan düzeltme önerilerini de belirtmeleri istenmiştir. Uzmanlar için hazırlanan formda her maddenin sağına düzeltme önerilerinin yazılabileceği alan oluşturulmuştur. Ek olarak formun sonunda taslak maddelere ilişkin görüş ve önerilerin yazılabileceği boş bir alan bırakılmıştır. İki Prof. Dr., dokuz Doç. Dr., üç Dr. Öğr. Üyesi, iki Dr. Arş. Gör. ve bir Dr. Öğr. Gör. olmak üzere toplam 17 uzmandan dönüt alınmıştır.

Tablo 4

Uzman Görüşleri Doğrultusunda Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin Taslak Maddelerine Ait Kapsam Geçerlik Oranları ve İndeksi

Madde	Uygun	Hafifçe Gözden Geçirilmeli	Ciddi Olarak Gözden Geçirilmeli	Çıkarılmalı	KGO	Madde	Uygun	Hafifçe Gözden Geçirilmeli	Ciddi Olarak Gözden Geçirilmeli	Çıkarılmalı	KGO
M1	15	2	0	0	1.00	M17	17	0	0	0	1.00
M2	17	0	0	0	1.00	M18	14	3	0	0	1.00
M3	14	1	1	1	0.88	M19	15	1	1	0	0.94
M4	15	1	0	1	0.94	M20	17	0	0	0	1.00
M5	16	0	0	1	0.94	M21	12	3	1	1	0.88
M6	15	1	1	0	0.94	M22	14	0	2	1	0.82
M7	13	2	1	1	0.88	M23	16	0	1	0	0.94
M8	14	1	1	1	0.88	M24	17	0	0	0	1.00
M9	17	0	0	0	1.00	M25	15	0	1	1	0.88
M10	14	1	0	2	0.88	M26	16	0	0	1	0.94
M11	17	0	0	0	1.00	M27	16	0	0	1	0.94
M12	16	1	0	0	1.00	M28	14	2	1	0	0.94
M13	16	1	0	0	1.00	M29	15	1	0	1	0.94
M14	17	0	0	0	1.00	M30	13	3	1	0	0.94
M15	15	2	0	0	1.00	M31	16	0	0	1	0.94
M16	16	1	0	0	1.00	M32	13	3	0	1	0.94
Toplam uzman sayısı: 17						KGİ: .95					KGÖ: .80

*KGÖ=CVRcritical değerinin (.80) altındaki maddeler

Taslak maddelere ilişkin 17 uzmanın belirttiği görüşler doğrultusunda her maddenin KGO değerleri hesaplanmıştır. Davis'e göre (1992) 17 uzman için KGÖ, en az .80 olarak ele alınmalıdır (Delgado-Rico vd., 2012). Taslak maddelerin KGO'larının .88 ile 1.00 arasındadır. Maddelere ait KGO ve KGİ'nin KGÖ'den büyük olduğundan (KGO>KGÖ, KGİ>KGÖ) taslak maddelerin hiçbirisi ölçme aracından çıkarılmamıştır. Uzman görüşleri detaylı olarak incelenerek hafifçe gözden geçirilmeli ve ciddi olarak gözden geçirilmeli görüşlerine ilişkin düzeltme önerileri değerlendirilmiştir. Kuramsal uygunluk, hedef kitle ve madde yazım kuralları açısından düzeltme önerileri ele alınmıştır. Görüşler değerlendirilirken aynı madde için öneriler bir araya getirilmiştir. Görüşler doğrultusunda M14 ve M23 maddeleri üzerinde cümle düzeyinde; M5, M8, M29, M30 maddelerinde sözcük düzeyinde; M10 maddesi için ise ek düzeyinde düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Böylece taslak maddelerin kapsam geçerlik oranlarının ve anlaşılabilirlik düzeylerinin iyileştirildiği düşünülmektedir.

Tablo 5

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin Tepki Kategorisi

Her zaman (5)	Sık sık (4)	Bazen (3)	Nadiren (2)	Hiçbir zaman (1)
---------------	-------------	-----------	-------------	------------------

5'li likert tipinde geliştirilen Yazma Özerkliği Algısı ölçeğinin değerlendirme ölçütleri belirlenirken hedef kitlenin özellikleri ve ifade-tepki uyumu dikkate alınmıştır. Ardından tepki kategorisi için görüş alınan 17 uzman, değerlendirme kategorilerini uygun bulmuştur.

Açımlayıcı Faktör Analizi (Yapı Geçerliği)

Ölçeğin yapısının belirlenebilmesi için AFA gerçekleştirilmiştir.

Tablo 6

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği KMO ve Bartlett Küresellik Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örnekleme Yeterliğinin Ölçümü		
		.873
	Yaklaşık Ki-Kare	3094.933
Bartlett Küresellik Testi	df	496
	Sig.	.000

Verilerin AFA için uygunluğunu gösteren Kaiser-Meyer Olkin'göre örneklem yeterliğinin çok iyi düzeyde ve değişkenler arasında ilişkiyi gösteren Bartlett küresellik testinin anlamlı olması ($p < .05$) AFA'nın gerçekleştirilebileceğine işaret etmektedir.

Korelasyon matrisi incelendiğinde arzu edilen şekilde .30 ile .80 arasında olan maddeler arasındaki ilişkilerin yeterli düzeyde olduğu ve eş doğrusallığın görülmediği söylenebilir. Anti-imaaj korelasyon matrisinde gösterilen madde kesişim değerlerinin .646 ile .944 değerleri arasında olması nedeniyle ölçekten madde çıkarılmamıştır.

Tablo 7

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Bileşenler Matrisi

Maddeler	Bileşen							
	1	2	3	4	5	6	7	8
M17	.639							
M23	.624							
M10	.599							
M9	.599							
M31	.578							
M27	.578							
M19	.574							
M29	.567							
M24	.553							
M18	.534							
M4	.504							
M20	.492							

M5	.489		.445		
M32	.479				
M30	.443				
M2	.439				
M6					
M25		.612			
M22		.552			
M8		.551			
M21		.508			
M3		.477	-.461		
M14		.469			
M12	.415		.516		
M16			.499		
M13			.487		
M1	.430		-.469		
M17					
M26	.454			.524	
M11					.501
M28			.426		.448
M7					-.512

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'ne ait bileşenler tablosunda maddelerin yüklerinin çoğunlukla birinci faktörde yer aldığı görülmektedir. Diğer bileşenler incelendiğinde benzer sayılarda çok az madde yükü olduğu belirlenmiştir. Bu durum, tek faktörlü yapıya işaret etmektedir. Ayrıca faktörlere ilişkin madde yükleri .40'ın üzerindedir.

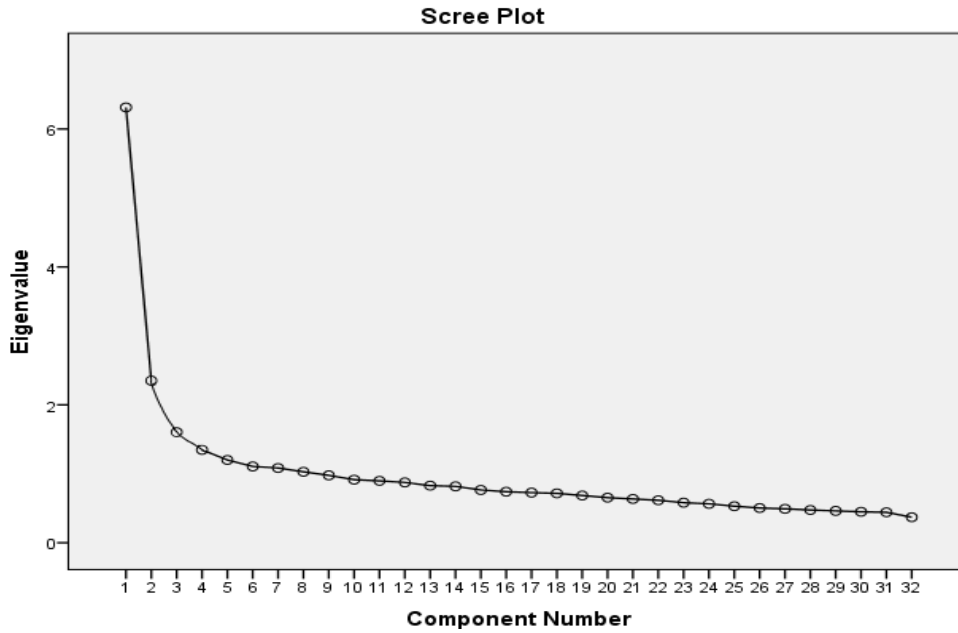
Tablo 8

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Açıklanan Toplam Varyans

Bileşen	Başlangıç öz değerleri			Çıkarılmış faktör yüklerinin kareleri toplamı		
	Toplam	Varyans%	Kümülatif%	Toplam	Varyans%	Kümülatif%
1	6.315	19.733	19.733	6.315	19.733	19.733
2	2.350	7.345	27.078	2.350	7.345	27.078
3	1.853	5.790	32.868	1.853	5.790	32.868
4	1.347	4.209	37.077	1.347	4.209	37.077
5	1.200	3.750	40.827	1.200	3.750	40.827
6	1.106	3.457	44.284	1.106	3.457	44.284
7	1.084	3.388	47.673	1.084	3.388	47.673
8	1.029	3.214	50.887	1.029	3.214	50.887
9	.978	3.056	53.942			
10	.915	2.858	56.801			
11	.898	2.805	59.606			
12	.874	2.733	62.339			
13	.828	2.586	64.925			
14	.818	2.555	67.480			
15	.765	2.390	69.870			
16	.740	2.313	72.184			
17	.727	2.272	74.455			
18	.717	2.240	76.695			
19	.685	2.140	78.835			
20	.655	2.046	80.880			
21	.635	1.983	82.864			
22	.616	1.925	84.789			
23	.581	1.816	86.604			

Bileşen	Başlangıç öz değerleri			Çıkarılmış faktör yüklerinin kareleri toplamı		
	Toplam	Varyans%	Kümülatif%	Toplam	Varyans%	Kümülatif%
24	.564	1.763	88.368			
25	.530	1.657	90.025			
26	.503	1.572	91.597			
27	.492	1.536	93.133			
28	.475	1.484	94.617			
29	.462	1.443	96.060			
30	.449	1.403	97.463			
31	.442	1.381	98.844			
32	.370	1.156	100.000			

Ölçeğin açıklanan toplam varyans tablosunda toplam varyansın %50.887'sini açıklayan öz değeri 1'den büyük 8 faktör olduğu görülmektedir. AFA sürecinde fazla faktörün ortaya çıkması durumunda araştırmacıların öz değer sınırını yükseltmeleri uygundur (Tabachnick ve Fidell, 2015). Birinci faktör, öz değeriyle ve açıklanan varyans oranıyla diğer faktörlerden ayrılmaktadır. Varyans incelendiğinde birinci bileşen %20, ikinci bileşen %7, üçüncü bileşen %6 olmak üzere %32,868 toplam açıklanan varyans oranıyla 5'in üzerindeki üç bileşenin olduğu belirlenmiştir (Can, 2018). Bu açıdan da ilk faktörün ikinci faktörle arasındaki fark, ölçeğin tek faktöre daha uygun olduğuna işaret etmektedir.

Şekil 2.
Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Yamaç Birikinti Grafiği

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin yamaç birikinti grafiği incelendiğinde ilk keskin kırılmanın yaklaşık olarak birinci faktörde gerçekleştiği, yataylaşmanın da bu kırılmadan sonra başladığı ve

sonraki kırılmaların ilkinde göre daha az olduğu gözlenmektedir. Bu açıdan yamaç birikinti grafiğinin de varyans oranları gibi tek faktörlü yapıyı gösterdiği söylenebilir. Araştırmacıların da taslak maddeleri tek boyutlu oluşturmaları nedeniyle analize tek faktörlü yapıyla devam edilmiştir.

Faktör sayısının belirlenmesinin ardından M3, M6, M7, M8, M11, M12, M13, M14, M16, M17, M21, M22, M25, M28 maddeleri yüksüz oldukları için ölçekten çıkarılmıştır ($r < .40$). Bütün maddeler aynı anda değil tek tek çıkarılmış, her maddenin çıkarılmasının ardından analiz yenilenmiş değerler tekrar kontrol edilmiştir. Ölçek tek faktörlü olarak geliştirildiğinden binişik madde nedeniyle hiçbir madde çıkarılmamıştır.

Tablo 10

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Ortak Varyans Değeri

Maddeler	Başlangıç Öz Değeri	Çıkartma Değeri
M2. Öğretmenimin görev vermesini beklemeden yazma alıştırmaları yaparım.	1.000	.257
M4. Yazma becerimi nasıl geliştireceğimin farkındayım.	1.000	.276
M10. Yazma sürecini yazma planına uygun şekilde yönetebilirim.	1.000	.450
M15. Yazma özgürlüğü tanıdığında başarılı olacağımı düşünüyorum.	1.000	.452
M18. Yazma sürecinin her aşamasını kontrol altında tutmaya çalışırım.	1.000	.340
M19. Yazma sürecini planlarken yazma görevlerimi kendim belirleyebilirim.	1.000	.329
M20. Belirlediğim yazma görevlerini zamanında yerine getiririm.	1.000	.279
M24. Karşılaştığım zorlukları yazma becerilerimi geliştirmek için bir fırsat olarak görürüm.	1.000	.373
M29. Çaba gösterirsem yazma konusunda başarılı olacağıma inanıyorum.	1.000	.332
M31. Yazma etkinliklerini başarıyla gerçekleştiririm.	1.000	.357

Ortak varyans değeri .2'nin altında olan M1, M5, M9, M23, M26, M27, M30 ve M32 maddeleri ölçekten çıkarılmıştır. Kalan maddelerin varyans değerlerinin .257 ile .452 arasında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Faktörlemeden Sonra Açıklanan Toplam Varyans

Bileşenler	Başlangıç öz değerleri			Çıkarılmış faktör yüklerinin kareleri toplamı		
	Toplam	Varyans%	Kümülatif%	Toplam	Varyans%	Kümülatif%
1	3.442	34.423	34.423	3.442	34.423	34.423
2	.943	9.432	43.855			
3	.883	8.826	52.681			
4	.799	7.986	60.667			
5	.767	7.666	68.332			
6	.716	7.157	75.490			
7	.663	6.633	82.123			
8	.645	6.453	88.576			
9	.578	5.776	94.352			
10	.565	5.648	100.000			

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin faktör toplam varyansın %34.42'sini açıklamaktadır. Tek bileşenden oluşan bir ölçeğin birikimli varyans değeri en az %30 olmalıdır (Çokluk vd., 2018). Ölçeğin bu gerekliliği karşıladığı ve kümülatif değerinin yeterli olduğu ifade edilebilir.

Tablo 12

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Bileşenler Matrisi

Maddeler	Bileşen
M15. Yazma özgürlüğü tanındığında başarılı olacağımı düşünüyorum.	.672
M10. Yazma sürecini yazma planına uygun şekilde yönetebilirim.	.670
M24. Karşılaştığım zorlukları yazma becerilerimi geliştirmek için bir fırsat olarak görürüm.	.611
M31. Yazma etkinliklerini başarıyla gerçekleştiririm.	.597
M18. Yazma sürecinin her aşamasını kontrol altında tutmaya çalışırım.	.583
M29. Çaba gösterirsem yazma konusunda başarılı olacağıma inanıyorum.	.576
M19. Yazma sürecini planlarken yazma görevlerimi kendim belirleyebilirim.	.573
M20. Belirlediğim yazma görevlerini zamanında yerine getiririm.	.528
M4. Yazma becerimi nasıl geliştireceğimin farkındayım.	.525
M2. Öğretmenimin görev vermesini beklemeden yazma alıştırmaları yaparım.	.507

Bileşenler tablosunun son hâli incelendiğinde ölçek maddelerine ait faktör yüklerinin .51 ile .67 değerleri arasında olduğu belirlenmiştir. AFA sonucunda 5'li likert tipinde 10 maddeden oluşan tek faktörlü bir Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği elde edilmiştir.

İç Tutarlık ve Güvenirlik

Maddelerin birbiriyle tutarlık düzeylerinin belirlenmesi ve ölçeğin güvenirlilik değerleri için Spearman-Brown, Guttman Split-half ve Cronbach's alpha katsayıları hesaplanmıştır.

Tablo 13

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Cronbach's Alpha Güvenirlilik Testi

Cronbach's alpha	Spearman-Brown Katsayısı	Guttman Split-Half Katsayısı
.79	.80	.80

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'ne ait Cronbach's alpha katsayısı .79 değerinde hesaplanması güvenirliliğin yüksek düzeyde olduğuna işaret etmektedir. İki yarı yöntemine dayanan Spearman-Brown güvenirlilik katsayısı ve Guttman Split-half güvenirlilik katsayısının .80 değerinde oldukça güvenilir olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 14

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin Öz Madde Değerleri

	\bar{X}	Minimum	Maksimum	Ranj	Maksimum / Minimum	Varyans	Madde Sayısı
Madde Ortalaması	3.82	2.81	4.21	1.40	1.50	.150	10
Madde Varyansı	1.35	1.06	1.74	.69	1.65	.036	10
Maddeler Arası Korelasyonlar	.36	.194	.550	.36	2.84	.006	10

Öz madde değerleri ortalaması 3.82 olarak belirlenmiştir. Maddelerin ortalama varyansı 1.35, madde ortalamalarının değişim aralığı 1.40, varyansların değişim aralığı .69 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan maddeler arası korelasyon katsayısının en düşüğü.14, en yükseği .37 iken genel ortalaması .36'dır.

Tablo 15

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Cronbach's Alpha Madde Toplam Değerleri

Madde	Madde Silindiğinde Ölçek Değeri	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Kareleri	Madde Silindiğinde Cronbach's alpha	\bar{X}	s
M15	34.2697	36.707	.538	.298	.756	3.95	1.19
M10	34.4057	36.901	.537	.304	.756	3.81	1.17
M24	34.4978	37.270	.481	.248	.763	3.72	1.22
M31	34.3618	38.236	.465	.223	.765	3.86	1.11
M18	34.3531	38.633	.456	.231	.766	3.86	1.07
M29	34.0066	38.200	.439	.217	.768	4.21	1.17
M19	34.4035	38.540	.442	.210	.768	3.81	1.11
M20	34.1009	39.687	.397	.183	.773	4.12	1.03
M4	34.1469	38.477	.404	.179	.773	4.07	1.19
M2	35.4079	37.895	.385	.188	.777	2.81	1.32

Maddelerin tek tek çıkarılmaları durumunda diğer maddelerin düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının arzu edilen şekilde çok düşmediği ya da değişmediği görülmektedir. Düzeltilmiş toplam korelasyon değerlerinin .39 ile .54 arasında değişmesi ölçeğin toplanabilirlik özelliği gösterdiği söylenebilir (Karagöz, 2017).

Tablo 16

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Spearman-Brown ve Guttman Split-Half Madde Toplam Değerleri

Madde	Madde Silindiğinde Ölçek Değeri	Madde Silindiğinde Ölçek Varyansı	Düzeltilmiş Madde-Toplam Korelasyonu	Çoklu Korelasyon Kareleri	Madde Silindiğinde Güvenirlilik Değerleri
M15	34.2697	36.707	.538	.298	.756
M10	34.4057	36.901	.537	.304	.756
M24	34.4978	37.270	.481	.248	.763
M31	34.3618	38.236	.465	.223	.765
M18	34.3531	38.633	.456	.231	.766
M29	34.0066	38.200	.439	.217	.768
M19	34.4035	38.540	.442	.210	.768
M20	34.1009	39.687	.397	.183	.773
M4	34.1469	38.477	.404	.179	.773
M2	35.4079	37.895	.385	.188	.777

Spearman-Brown ve Guttman split-half madde toplam değerleri incelendiğinde maddelerin ölçekten çıkarılması durumunda kalan maddelerin ortalamalarının ve güvenirlilik katsayılarının çok değişmediği görülmektedir. Ayrıca düzeltilmiş madde toplam korelasyon değerlerinin .38'den yüksek olması, ölçeğin toplanabilirliğine işaret etmektedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (Yapı Geçerliliği)

AFA ile ölçeğin belirlenen yapısı, DFA ile model uyumunun test edilmesi amaçlanmıştır.

Tablo 17

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Çok Değişkenli Normallik Değerleri

Değişken	Minimum	Maksimum	Çarpıklık	Çarpıklığın Hatası	Basıklık	Basıklığın Hatası
Y1	1.000	5.000	-.830	-6.718	-.002	-.007
Y2	1.000	5.000	-.592	-4.793	-.511	-2.068
Y3	1.000	5.000	-.322	-2.604	-.892	-3.610
Y4	1.000	5.000	-.935	-7.568	.147	.594
Y5	1.000	5.000	-.699	-5.655	-.233	-.944
Y6	1.000	5.000	-1.881	-15.226	3.050	12.344
Y7	1.000	5.000	-.577	-4.672	-.400	-1.619
Y8	1.000	5.000	-1.095	-8.860	.714	2.891
Y9	1.000	5.000	-1.173	-9.494	.530	2.147
Y10	1.000	5.000	-.146	-1.184	-1.228	-4.968
Çok Değişkenli					20.604	13.183

Çok değişkenlik normallik analizi sonucunda Y6 dışındaki değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin ± 1 arasında olduğu, Y6 maddesi için de bu değerin +3 civarında olması nedeniyle normal dağılım gösterdiği kabul edilebilir.

DFA sonucunda p değeri, .01191 değerinde .05 düzeyinde anlamlı .01 düzeyinde anlamsız bulunmuştur. p değerinin manidar olmaması istenilen bir durumdur. . Örneklemenin büyük olduğu araştırmalarda p değeri anlamlı olma ihtimali yüksek olduğu için alternatif uyum indekslerinin incelenerek karar verilmesi gerekmektedir (Jöreskog ve diğerleri, 2009).

Tablo 18

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi Ölçüm Modeli Sonuçları

Madde	Hata Varyansı	Standartlaştırılmış Yükler	t-değeri	R ²
M1	.58	.77	10.29	.31
M2	.67	.77	10.51	.32
M3	.64	.75	9.45	.26
M4	.54	.75	9.79	.28
M5	.55	.82	9.60	.27
M6	.31	.70	6.18	.12
M7	.54	.90	8.74	.23
M8	.38	.80	7.09	.16
M9	.52	.81	8.43	.21
M10	.57	.63	7.77	.16

Maddelerin 7.09 ile 10.51 arasında olan t-değerleri, .01 düzeyinde anlamlı olduğu için hiçbir madde ölçekten çıkarılmamıştır ($t > 1.96$, $p < .05$; $t > 2.58$, $p < .01$). Maddelere ait hata varyanslarının da arzu edilen şekilde .30 ile .90 arasında anlamlı olduğu görülmektedir. Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'ne ait değişkenliği en çok M7, en az M10 gözlenen değişkeninin açıkladığı söylenebilir.

Tablo 19

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Model Uyum Ölçüleri

Uyum Ölçüsü	Değeri	Uyum
χ^2	56.58	$p > .05$
$\chi^2/sd=35$	1.61	Mükemmel Uyum
RMSEA	.040	Mükemmel Uyum
Standardized RMR	.040	Mükemmel Uyum
NFI	.94	İyi Uyum
NNFI	.97	Mükemmel Uyum
CFI	.98	Mükemmel Uyum
GFI	.97	Mükemmel Uyum
AGFI	.96	Mükemmel Uyum

Maddelere ilişkin ki-kare (χ^2) değeri 86.02 değerinde arzu edilen şekilde anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. χ^2 değerinin serbestlik derecesine (sd) bölüldüğünde ($\chi^2/sd=1.59$) sonucun 1.61 olması

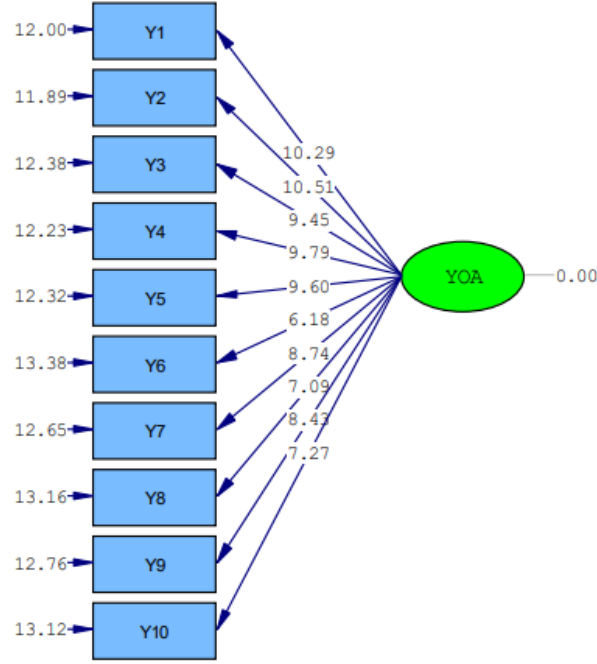
mükemmel bir uyuma işaret etmektedir (Kline, 2023). Arzu edilen şekilde. RMSA'nın. 038, Standardized RMR'nin. 039 değerinde 05'ten küçük olduğunun belirlenmesi mükemmel uyumu göstermektedir (Roos ve Bauldry, 2021; Sun, 2005). Düzenlenmemiş iyilik uyum indeksinin (AGFI) .96, normlaştırılmamış uyum indeksi (NNFI) .97, iyilik uyum indeksi (GFI) .97 karşılaştırmalı uyum indeksinin (CFI) .98 değerinde .95'in üzerinde olması mükemmel uyumun işaretidir (Loehlin, 2004). Ancak normlaştırılmış uyum indeksi (NFI) .94 değerinde .95'in altında ve .90'ın üzerinde olması iyi uyuma delildir (Loehlin, 2004). AFA sonucunda model uyum indekslerine göre modelin uyumunun iyi düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Tablo 20

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği Dışsal Gizil Değişkenler Arasındaki Açıklanan Varyans

Yapı Güvenirliği	Açıklanan Varyans
.92	.53

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin yapı güvenirligi .92 ve açıklanan varyans oranının .53 değerinde olduğu hesaplanmıştır. Yapı güvenirliginin .70'in, varyansının .50'nin üzerinde olması ölçeğin yapısının güvenilir olduğuna ve yazma özerkliğini yeterli ölçüde açıkladığına işaret etmektedir. Yapı güvenirligi ve açıklanan varyans oranlarına göre ölçeğin yapısının güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Chi-Square=56.58, df=35, P-value=0.01191, RMSEA=0.040

Şekil 3.

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin Yol Şeması

DFA sonucunda 5'li likert tipinde 10 maddeden oluşan tek faktörlü Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği'nin model uyumu doğrulanmıştır.

Kararlılık

Bilimsel verilerin gizliliği ve katılımcıların güveni için katılımcıların isim ve soy isim bilgileri yerine okul numaraları alınmıştır. Katılımcılara okul numaraları yoluyla kimliklerine ulaşılamayacağı bilgisi verilerek, bu bilginin ilk ve ikinci uygulama arasındaki ilişkiyi belirleme için kullanılacağı ifade edilmiştir. Araştırmaya katılmak istemeyenler ya da katılmaktan vaz geçenler, ilk ya da ikinci veri toplama sürecine katılmayanlar araştırmanın dışında bırakılmıştır.

Tablo 2

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği için Test-Tekrar Test Korelasyon Analizi

		Test	Tekrar Test	\bar{X}	s
Test	Pearson Korelasyon	1	.768**	3.83	.61
	Sig. (2-tailed)		.000		
	N		174		
Tekrar Test	Pearson Korelasyon	.768**	1	3.85	.76
	Sig. (2-tailed)	.000			
	N	174			

**p<.01

Gerçekleştirilen test-tekrar test uygulaması sonucunda kararlılık katsayısının .77 değerinde anlamlı olduğu tespit edilmiştir (p<.01). İki uygulamanın ortalamalarının birbirine yakın olması da ölçeğin kararlı bir yapıya sahip olduğuna ilişkin bulguları desteklemektedir.

Paralel Formlar Güvenirliği

Ölçeğin güvenirliliği ve geçerliliği adına Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği ile ortaokul öğrencilerine yönelik Tekşan ve Süğümlü (2018) tarafından geliştirilmiş olan ölçek aynı anda uygulanmıştır.

Tablo 22

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği için Paralel Formlar Korelasyon Analizi

		Paralel Formlar
Paralel Formlar	Pearson Korelasyon	.803**
	Sig. (2-tailed)	.000
	N	89

**p<.01

Gerçekleştirilen paralel formlar güvenirliliği sonucunda .80 değerinde bulunan güvenilirlik katsayısının (p<.01), ölçeğin güvenilir bir yapıda olduğuna işaret etmektedir.

Cevaplama Süresi

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği 9-15 yaş arasındaki 177 ortaokul öğrencisine uygulanmış ve öğrencilerin ölçeği cevaplama süreleri kaydedilmiştir.

Tablo 23

Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği için Cevaplama Süresi

Cevaplama Süresi	Dakika		Ortalama
	En Kısa	En Uzun	
	5	13	9

Her bir öğrencinin ölçek formunu teslim süresinin kaydedilmesi yoluyla ölçeğin cevaplama süresi ve ortalama cevaplama süresi hesaplanmıştır. Dolayısıyla ölçeğin ortalama cevaplama süresi 8 dakikadır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yazma özerkliği, kendi yazma alanını oluşturma, süreci kontrol etme, hedeflerini takip etme, kararlar alma gibi öğrencinin bilişsel ve sosyal becerilerine odaklanarak bağımsız yazmaya dayanmaktadır (Challob, 2021). Bu durum, bilişsel ve sosyal becerilerin yanında psikolojik süreçlerin de yönetilmesini gerektirmektedir. Çünkü özerklik bilgi ve becerilerin yanında istek ve motivasyonu da içermektedir (Littlewood, 1996). Bu noktada maddelerin süreci psikolojik olarak yönetme, sürdürme, kontrol etme ve kararlar alma gibi yürütme işlemlerini ölçmektedir. Özerk birey; kararlar alma, hedefleri belirleme, bağımsız davranma gibi özelliklere sahiptir (Candy, 1991). Benzer şekilde, hedefleri belirleme ve takip etme, yazma alanı oluşturma, süreci kontrol etme, bağımsız yazma yazma sorumluluğu alma ve motivasyonunu sağlama gibi işlemleri kapsayan maddeler de bulunmaktadır. Bu kapsamda ölçek maddelerinin yazma özerkliği algısı kavramını temsil ettiği söylenebilir. Alan yazından hareketle oluşturulan taslak maddelerin dil ve ölçüm özellikleri açısından araştırmacılar tarafından gözden geçirilmiş ve ardından hedef kitleden görüş alınmıştır. 9-15 yaş aralığındaki 28 öğrenciden görüş alınmış ve görüşler ışığında maddeler düzenlenmiştir. Ardından kapsam geçerliği için 17 uzmandan alınan görüşler ışığında düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Ölçeğe ait maddelerin taşınması gereken özellikler, teorik yapıyı temsil etme, ifade-tepki uygunluğu ve dil açısından değerlendirilmesi için hedef kitle, alan ve dil uzmanlarının görüşlerinin alınmasıyla yüzey ve kapsam geçerliği sağlanmalıdır (Özbaşı, 2022).

Ölçeğin bileşenleri ve bu bileşenler ait maddelerin belirlenmesi için AFA uygulanmıştır. Gözlenen değişkenler arasındaki ilişkilerden hareketle model oluşturmayı sağlayan AFA, ölçeğin gizil değişkenlerini açığa çıkarmayı ve gözlenen değişkenlerin gizil değişkenlerle ilişkisini keşfetmeyi

sağlamaktadır (Koğar, 2020). Yapısı, tek faktörlü ve 10 maddeli olarak belirlenen ölçeğin açıkladığı varyans oranı %34.42'dir. Ölçeğin madde ve boyut sayısı azaldıkça açıkladığı varyans oranı da istatistiksel olarak düşmektedir. Bu nedenle tek faktörlü bir ölçek için açıklanan varyans oranının %30 olması yeterlidir (Büyüköztürk, 2020). Ardından ölçek yapısı, DFA ile test edilmiştir. Model uyu indekslerine göre doğrulanan modelden herhangi bir madde çıkarılmamış ve modifikasyon gerçekleştirilmemiştir. Ölçek yapısının oluşturulmasının ardından yapı geçerliğinin sağlanması için veri uyumunun test edilmesine dayanan DFA ölçek geliştirme sürecinde AFA'dan sonra uygulanır (Demir, 2022). Bu işlemlerin ardından ölçeğin kararlılığının test edilmesi için uygulanan test tekrar test işleminin sonucunda ölçeğin kararlılığının .77 değerinde yeterli düzeyde olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde .80 olarak hesaplanan paralel formlar güvenilirliği de sağlanmıştır. Geliştirilen ölçeğe benzer bir ölçek arasındaki korelasyon değeri güvenilirlik olarak değerlendirilebilir (Erkuş vd., 2020).

Teşekkür

Bu araştırmayı destekleyen Türk Dil Kurumuna teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

- Aksu, G., Eser, M. T., & Güzeller, C. O. (2017). *Açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi ile YEM uygulamaları*. Detay Yayıncılık.
- Altunkaya, H. (2020). Ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin yazma özerkliği düzeyleri ve bu düzeylerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, (81), 153-170.
- Bacanlı, S., & Uçar, P. (2013). Çok aşamalı örnekleme yöntemlerinde örneklem büyüklüğünün belirlenmesi: Bir uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 9-17.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni spss uygulamaları ve yorum*. Pegem
- Candy, P. C. (1991). *Self-direction for lifelong learning. A comprehensive guide to theory and practice*. Josey-Bas, CA 94104-1310.

- Çelik, H. E., & Yılmaz, V. (2013). *Yapısal eşitlik modellemesi: Temel kavramlar, uygulamalar, programlama*. Anı
- Challob, A. I. (2021). The effect of flipped learning on EFL students' writing performance, autonomy, and motivation. *Education and Information Technologies*, 26(4), 3743-3769. <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10434-1>
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem.
- Delgado-Rico, E., Carretero-Dios, & H., Ruch, W. (2012). Content validity evidences in test development: an applied perspective. *International Journal of Clinical and Health Psychology España*, 12(3):449-460
- Demir, E. (2022) Ölçek geliştirme sürecinde doğrulayıcı faktör analizi. *Tüm yönleriyle ölçek geliştirme*. M. Acar Güverdir ve Y. Özer Özkan (Ed.). Pegem.
- Erkuş, A., Sünbül, Ö., Sünbül, S. Ö., Yormaz, S., & Aşiret, S. (2017). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-II ölçme araçlarının psikometrik nitelikleri ve ölçme kuramları*. Pegem.
- Ersoy, E. (2021). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma özerkliği ile yazma becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Holec, H. (1979). *Autonomy and foreign language learning*. Oxford
- Jöreskog, K. G., Olsson, U. H., & Wallentin, F. Y. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford.
- Karagöz, Y. (2017). *SPSS ve AMOS uygulamalı nitel-nicel-karma bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği*. Nobel.
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. Guilford publications.
- Koğar, H. R. (2020). *R ile geçerlik ve güvenilirlik analizleri: klasik test kuramı, faktör analizi yaklaşımı ve madde tepki kuramı uygulamaları*. Pegem.

- Loehlin, J. C. (2004). *Latent variable models: An introduction to factor, path, and structural equation analysis*. Psychology Press.
- Meydan, C. M., & Şeşen, H. (2015). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Detay Yayıncılık,.
- Özbaşı, D. (2022) Ölçek geliştirme sürecinde madde analizi ve güvenilirlik. *Tüm yönleriyle ölçek geliştirme*. M. Acar Güverdir ve Y. Özer Özkan (Ed.). Pegem.
- Roos, J. M., & Bauldry, S. (2021). *Confirmatory factor analysis*. Sage Publications.
- Sharma, S. (1996) *Applied multivariate techniques*. John Wiley and Sons.
- Sönmez, V., & Alacapınar, F. G. (2019). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı.
- Sügümlü, Ü., & Alver, M. (2021). Öğrencilerin yazma özerkliği becerileri ve yazma kaygılarının nitel ve nicel yöntemlerle incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(2), 470-491
- Sun, J. (2005). Assessing Goodness of Fit in Confirmatory Factor Analysis. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 37(4), 240–256. doi:10.1080/07481756.2005.11909764
- Tekşan, K. & Sügümlü, Ü. (2019). Ortaokul öğrencilerinin yazma özerkliği düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dil Dergisi*, 170(1), 108-126.
- Tekşan, K., & Sügümlü, Ü. (2018). Yazma Özerkliği Ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(4), 2591-2607.
- Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. (2019). T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
- Yeşilyurt, S. & Çapraz, C. (2018). Ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan kapsam geçerliği için bir yol haritası. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 251-264.

Yeung, M. (2019). Exploring the strength of the proces writing approach as a pedagogy for fostering learner autonomy in writing among young learners. *English Language Teaching*, 12(9), 42-54.

Yurdugül, H. (2005). *Ölçek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması*. [Sözlü bildiri]. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, 771-774, Denizli, Türkiye.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Writing autonomy includes students' determining the purpose of writing and managing the process by taking responsibility for writing in line with this purpose, determining appropriate methods and techniques, and developing and organizing strategies. For the acquisition and development of writing autonomy, students need to have self-awareness of their writing skills, plan the writing process with an awareness of their responsibility, and know how to progress (Ersoy, 2021). In this context, it can be stated that writing autonomy can be explained based on the concept of learner autonomy. Writing autonomy is defined as the learner's ability to carry out writing studies from an autonomous learning perspective (Sümümlü & Alver, 2021). The concept of autonomous learning, on the other hand, is a concept that has emerged within the scope of second language learning. However, with the understanding of lifelong learning, it is important for students to plan and manage their learning processes and to gain self-learning awareness, and it has started to be used in every branch of education. Since it is one of the skills that should be developed and used effectively throughout life, autonomous learning skills are used for the successful development of writing skills in the mother tongue. The aim of this research is to develop a valid and reliable Writing Autonomy Perception Scale for students aged 9-15.

Method

A cross-sectional survey model was used in this study, which was carried out using the quantitative method. The population of this research consists of students between the ages of 9 and 15 who receive secondary education in Turkey. Accessibility was taken as a basis and students between

the ages of 9-15 studying at public secondary schools in the city center of Elazig were determined as the sub-population. Five different samples were created from the sub-population for surface validity, EFA (exploratory factor analysis), CFA (confirmatory factor analysis), test-retest, and equivalent form applications, using the two-stage cluster sampling method. Based on the literature, 32 draft items were created. To determine the items that measure the best, more than one item that expresses a feature in different ways was created. Thus, it was aimed to determine the item that best measures that feature. For the face validity of the items, 28 students between the ages of 9-15 were consulted, and for the content validity, the opinions of 17 experts. EFA was used to determine the structure of the scale and CFA was used to verify the model, Cronbac's alpha, test-retest and parallel forms were used for internal consistency, reliability, and stability. It was prioritized to retest the measurement tool on different samples in each procedure. Thus, it can be stated that a valid and reliable scale has been developed for students aged 9-15.

Results and Discussion

Opinions for face validity were evaluated according to the Lawshe technique. To ensure the face validity of the scale, 28 students between the ages of 9-15 were asked for their opinions with the help of the item evaluation form. On behalf of the content validity of 32 items whose surface validity was provided, 17 of the 24 academicians who worked in the Turkish education programs of universities and completed their doctorate in this field gave their opinions. Since the CVR and CGI of the items are greater than the CGI (KGO>KGS, KGI>KGS), none of the draft items were removed from the measurement tool. Correction suggestions were discussed in terms of theoretical relevance, target audience, and article writing rules. In addition, 17 experts, whose opinions were taken for the response category, found the evaluation categories appropriate. According to Kaiser-Meyer Olkin, which shows the suitability of the data for EFA, the sample adequacy is at a very good level, and the Bartlett Sphericity test, which shows the relationship between variables, is significant ($p<.05$), which indicates that EFA can be performed. As a result of EFA, a one-factor Writing Autonomy Perception Scale was obtained, which explained 34.42% of the total variance, consisting of 10 items in 5-Likert type. The Cronbach's alpha coefficient of the scale was calculated as .79, indicating a high level of reliability. The mean of core item values was determined as 3.82. The mean-variance of the items was calculated as 1.35, the range of change in the mean of the items was 1.40, and the range of variances was .69. The lowest of the calculated inter-item

correlation coefficients is .14, the highest is .37, while the overall average is .36. Spearman-Brown reliability coefficient and Guttman Split-half reliability coefficient based on the two-half method were found to be quite reliable at .80. It was determined that the corresponding chi-square (X²) value of 86.02 was not as significant as desired. The fact that the part of the degree of freedom (sd) of the X² value (X²/sd=1.59) is less than 3 indicates that the scale has a perfect fit. of the RMSA. 038 of Standardized RMR. Determining that 039 is less than 05 indicates a perfect fit. AGFI .96, NNFI .97, GFI .97, CFI .98, and NFI .94 were calculated and model fit was verified. The stability coefficient of the scale was found to be .77 and the parallel forms reliability was found to be .80. The construct reliability of the scale was calculated to be .92 and the explained variance ratio to be .53. The fact that the construct reliability is over .70 and the variance over .50 indicates that the structure of the scale is reliable and adequately explains the writing autonomy. As a result of the test-retest application, the stability coefficient was found to be significant at .77. The reliability coefficient, which was found to be .80 as a result of the parallel forms reliability, indicates that the scale has a reliable and valid structure (p<.01).

EK 1 Yazma Özerkliği Algısı Ölçeği

<i>“Aşağıdaki maddeleri doldururken lütfen yeni bir metin yazdığınız zamanları göz önünde bulundurunuz.”</i>	HER ZAMAN	SIK SIK	BAZEN	NADİREN	HİÇBİR
1. Yazma özgürlüğü tanındığında başarılı olacağımı düşünüyorum.	5	4	3	2	1
2. Yazma sürecini yazma planına uygun şekilde yönetebilirim.	5	4	3	2	1
3. Karşılaştığım zorlukları yazma becerilerimi geliştirmek için bir fırsat olarak görürüm.	5	4	3	2	1
4. Yazma etkinliklerini başarıyla gerçekleştiririm.	5	4	3	2	1
5. Yazma sürecinin her aşamasını kontrol altında tutmaya çalışırım.	5	4	3	2	1
6. Çaba gösterirsem yazma konusunda başarılı olacağıma inanıyorum.	5	4	3	2	1
7. Yazma sürecini planlarken yazma görevlerimi kendim belirleyebilirim.	5	4	3	2	1

	HER ZAMAN	SIK SIK	BAZEN	NADİREN	HİCBİR
<i>“Aşağıdaki maddeleri doldururken lütfen <u>yeni bir metin yazdığınız zamanları</u> göz önünde bulundurunuz.”</i>					
8. Belirlediğim yazma görevlerini zamanında yerine getiririm.	5	4	3	2	1
9. Yazma becerimi nasıl geliştireceğimin farkındayım.	5	4	3	2	1
10. Öğretmenimin görev vermesini beklemeden yazma alıştırmaları yaparım.	5	4	3	2	1